

Tilsyn Enghaveskolen – Faaborg Friskole 2016-2017

Som tilsynsførende på Enghaveskolen – Faaborg Friskole er det min opgave at føre tilsyn med

- Elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk.
- At skolens samlede undervisningstilbud, ud fra en helhedsvurdering, står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.
- At vurdere, om skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.
- At undervisningssproget er dansk.
- Føre tilsyn med skolens donationer.

(Bekendtgørelse om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler)

Udgangspunktet for vurderingen er standpunktet for eleverne som helhed, samt undervisningen generelt, og ikke den enkelte elevs standpunkt.

- Jeg har i skoleåret 2016-2017 onsdag den 29.juni og den 26.august 2016 mødtes med skoleleder Lisbeth Bøgehøj Larsen og viceskoleleder Stine Brandt Kristiansen og aftalt fokus på tilsynet, samt afklaret forventninger til samarbejdet. Jeg foretog tilsynet onsdag den 8.november 2016, fredag den 24.marts, tirsdag den 28.marts og overværede musicalen den 8.marts. Derudover har jeg fremlagt min tilsynsrapport på lærermødet den 29.marts 2017.
- Jeg har besøgt 1.kl, 2.kl, 3.kl, 4.kl, 5.kl, 6.kl og 9.kl, set musicalen, som blev spillet af eleverne fra 7.- 8. og 9.kl, samt overværet undervisning i valgfagene drama og billedkunst.
- I år har jeg i samråd med skole- og viceskolelederen udover det obligatoriske valgt at fokusere på udvalgte grundtvig-koldske begreber som den *levende vekselvirkning*, *det levende ord*, *livsoplysning* og *det historisk-poetiske*. Det sker i forlængelse af, at der arbejdes med skolens værdigrundlag.
- Sammen med ledelsen er der udarbejdet en plan for tilsynet. Inden besøget har lærerne sendt korte beskrivelser af den planlagte undervisning. Desuden har jeg haft adgang og læst alle årsplanerne for de respektive fag og klasser. Efter timerne har jeg haft samtaler med de pågældende lærere.
- Jeg har i mit tilsyn været optaget af, hvordan gamle grundtvig-koldske begreber bliver nytolket anno 2017; hvordan undervisningen planlægges over et år, samt hvordan fagplanerne bruges. Efter hvert tilsyn har jeg haft møde med skole- og/eller viceskolelederen, hvor vi har drøftet dagens observationer.

Centrale grundtvig-koldske begreber

- **Det historisk-poetiske:** Vi er født ind i en tradition og historie, og vore historier indeholder begreber, erfaringer, værdier og betydninger og der er forskel på, om vi får fortalt en grønlandsk myte eller en nordisk. Det **historisk-poetiske**; at være født ind i en sammenhæng og at formidle det poetisk gennem sang, fortælling og litteratur. Det poetiske – drømmene, historien – hvordan gik det så. Det poetiske er imidlertid ikke blot digte og dagdrømmeri. Poesis betyder at overskride – at skabe. Mennesket er godt nok født ind i historien, men er ikke magtesløs bundet af historien.
- **Det levende ord:** Finn Abrahamowitz har i sin bog om Grundtvig forsøgt at definere begrebet:
  1. Det levende ord er det åndeliges indvirken på det legemlige. (vi er mere end et dyr)
  2. Det levende ord som modsætning til det døde bogstav.
  3. Det levende ord, som udtryk for den ånd, der behersker et folk.

De skal oplives og oplyses og metoden er det levende ord, hvor læreren fortæller om historien, myterne og kristendommen, - vel at mærke med egne ord. Gennem fortællingerne skal børnene opleve, at ikke alt kan vejes, måles eller sættes på en formel og at verden ikke er skabt med dem, men at de er en del af en udvikling præget af generationer.
- **Livsoplysning:** Grundtvig talte ikke kun om oplysning, men om livsoplysning og i sine skoleskrifter belyser han begrebet fra tre forskellige synsvinkler.
  1. Oplysningen skal udspringe af livet.
  2. Den skal være levende.
  3. Den skal sigte mod livet
- **Den levende vekselvirkning:** Her advarer Grundtvig om, at vi i vores opdragelse og undervisning af vore børn hjemme eller i skolen ikke må gøre dem til små kopier af os selv. Vores opgave er, siger Grundtvig, at respektere, at hvert barn er et eksperiment – dvs. ikke til at bestemme på forhånd. Vi skal lægge rammer for, at barnet kan udvikle sig i overensstemmelse med dets individualitet og dets ønsker, og disse rammer skal være så vide som muligt. Fælles for både lærer og elever er, at ingen af dem kender meningen med livet. Forskellig i viden og erfaring, men ingen af dem kender svaret og de er hinandens forudsætninger.

Mine observationer

Morgensang

- Der er morgensang hver morgen kl.8.15. Om fredagen har klasserne på skift ansvaret for gennemførelsen og indholdet, hvilket gør, at morgensangen varer længere tid på denne dag. Der bliver sagt fadervor, som børnene deltager i.
- Børnene kommer roligt ind i salen/hallen. Fire tidligere lærere sidder allerede på plads, de kommer en gang om ugen, hygger sig og hjælper til i klasserne.
- Der synges to sange. Den ene er ugens uundgåelige, en ny sang som musiklæreren har udvalgt og som er lidt ukendt for eleverne. Der synges godt med.
- De gamle lærere og jeg bydes velkommen. Enkelte lærere fortæller hvad der skal arbejdes med i klasserne.

Historisk-poetisk: Der synges både nye og gamle sange og børnene kender flere af sangene udenad. De møder beskrivelse og tolkninger af historien, tidligere tiders håb og drømme, nutidige sange, alt serveret i poetiske udtryk, der måske ikke giver mening på nuværende tidspunkt eller som måske ikke lige forstås mandag morgen, men det lagres og måske giver det pludselig mening engang. De fleste sange er danske, så børnene optager også andre ord, betydninger og begreber i en poetisk sammenhæng, som ikke nødvendigvis forstås intellektuelt, men med fantasien og følelsen, som Grundtvig mente var lige så vigtige som fornuften. Derudover sker der også noget for et fællesskab, når man forsamles omkring en sang, selv om de ældste elever ikke altid synger så højt med.

Fortælling, 3.a:

Læreren fortæller historien om Regner Lodbrog. De havde ikke fortælling i sidste uge, men kan huske både navne og centrale begivenheder i historien. Læreren står op og fortæller, der bruges gamle ord som "mandebod", men de forklares løbende. Landkortet inddrages, hvor det understøtter, men der holdes hele tiden snor i fortællingen og eleverne får lov til at spørge og kommentere, hvor det giver mening.

En af eleverne skal midt i timen hentes til et kursus, men vil ikke gå glip af fortællingen og får lov til at høre den færdig, før han går. Historien om Regner Lodbrog og hans brødre er ikke en myte, men et heltesagn. Historisk ligger det mellem sagn og historisk tid, og det bliver også formidlet af læreren. At noget ved vi ganske præcist og noget er formidlet som gode fortællinger. Læreren har styr på sit stof, og evner at svare grundigt på spørgsmålene.

Efter fortællingen finder børnene deres fortællehæfter frem. De tegner kong Ellas død. Der tales om historierne børnene imellem. Der analyseres ikke på bevæggrunde eller motiver. Børnene får liv til at beholde deres billeder for sig selv.

Fortælling, 4.a

Læreren indleder med at spørge klassen, hvad en legende er. Der kommer mange gode bud og de er meget præcise. Læreren er i gang med at fortælle Selma Lagerlöfs legende om Rødhalsen og spørger ind til Nazareth (hvor Jesus levede) og i samme ombæring nævnes også Bethlehem af eleverne. Læreren har fokus på alle eleverne, fortæller med mange detaljer i et varieret og poetisk sprog med timede pauser og temposkift.

Bagefter sammenlignes to historier om Rødhalsen og eleverne kan både komme med ligheder og forskelle og kan også relatere til sig selv med begreber som jalousi.

Det levende ord: *Børnene møder legender, myter og sagn fra historien og litteraturen. Lærerne giver deres egne tolkninger og tematiseringer i et poetisk sprog, men meningen med fortællingerne er elevernes egen. Nogle gange efter fortællingen udfordres de af læreren til at undersøge bevæggrunde og meninger, andre gange får de lov til at bearbejde historien igennem tegning, hvor de skaber et nyt æstetisk udtryk og fortolkning, nogle gange synger de. Valget af historierne er ikke tilfældige, de handler om livsvilkår, der handler om menneskets grundvilkår: God, ond, kærlighed, had, svigt, mod og frem for alt, håb.*

Historie, 9.a

Historie-timen bliver brugt til at ide-genere på projekt-opgaven som eleverne senere i foråret skal arbejde med. Klassen har set filmen "To verdener" som handler om en pige fra Jehovas Vidner og hendes trængsler og udfordringer med at få det til at passe med et ungdomsliv med forelskelse, uafhængighed og tro. Centrale temaer fra filmen drages frem af eleverne. De er meget aktive, der er mange bud og både drenge og piger taler og begrundes.

Derefter skal eleverne definere begreberne "tro" og "eksistens" gruppevis. Der tales meget omkring ved bordene og spændende vinkler inddrages. Læreren går rundt mellem bordene, udfordrer og faciliterer samtaler ved at spørge ind til deres definitioner og får dem til at relatere til sig selv. Bagefter bliver der samlet fælles op på klassen, og eleverne diskuterer hvornår man er menneske, om det er så længe hjertet slår eller når hjernen dør. Det kaster hele tiden nye spørgsmål af sig og eleverne står ikke tilbage med færdige svar, men med spændende spørgsmål til menneskelivet. De er også gode til at udfordre hinandens definitioner.

Den levende vekselvirkning: *Læreren fremstår ikke med færdige løsninger på livets store spørgsmål, men udfordrer både gennem et bevidst valg af medier og med åbne spørgsmål eleverne til at reflektere over begreber som tro, kærlighed, religion, forpligtigelse over for familien/fællesskabet i forhold til individet. Elevernes svar bliver fulgt op med nye spørgsmål og læreren bringer sig selv i spil ved at selv at udtrykke tvivl. Samtidig bevarer hun overblikket og holder sig formålet med samtalerne og begrebsafklaringen for øje.*

Livsoplysning: *Ved at arbejde med dilemmaer omkring centrale spørgsmål som forholdet mellem barn og forældre; den enkelte og fællesskabet; tro og hvor meget den må bestemme over individet; samt et liv efter døden, udfordres eleverne til at reflektere over eksistentielle spørgsmål, der svært lader sig besvare med et enkelt svar.*

Historie, 5.a

I dag skulle klassen begynde med et nyt emne i historie. Det er begyndelsen på emnet om teknologi i gamle dage. Klassen går op i Kaleko vandmølle, hvor det bruges som udgangspunkt til at fortælle om den teknologiske udvikling. Det fortælles at det krævede 1 menneske at lave mel til 10 mennesker på den gamle måde med sten og håndkraft, hvorimod en mand og en vandmølle kunne forsyne 100 mennesker med mel. Der blev talt om vand- og vindmøller. Princippet bag opdæmning af vand blev forklaret. Eleverne gik rundt og undersøgte møllen, hvorefter læreren læste op af historiebogen.

I Folkeskolens nye fælles mål for historie i 5.-6.klasse skal eleven kunne sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder. Eleverne skal blive i stand til at sammenligne historiske perioder og tilegne sig viden om forskellige opfattelser af historiens retning samt dens mulige drivende kræfter. Eleverne øver sig i at identificere, hvilke forhold der er ens, og hvilke der er forskellige i overgangen fra en tidsperiode til en anden. I samtalen mellem læreren og eleverne foregår der hele tiden en sammenligning med dengang og i dag, hvad der skaber udvikling og forandring, og hvorfor en bestemt udvikling i et land ikke nødvendigvis medførte samme forandring andre steder i verden. Forudsætningen for denne samtale kræver, at eleven har viden om historiske perioders tidsmæssige placering og det gav de i samtalen flere eksempler på. Tilsynet kan konkludere, at historieundervisningen lever op til de nye fælles mål.

Dansk, 1.kl

På dagen havde klassen besøg af deres kontaktklasse, som er 6.kl. Læreren sørgede for, at alle eleverne havde fundet hinanden og satte dem i gang. Alle skulle på en løbetur, også lærerne. Hver elev i 1.kl har en "ven" i 6.kl og efter morgensangen løber alle eleverne parvis ned til enden af boldbanen, og nogen længere.

I klassen sad alle eleverne igen parvis. Læreren forklarede hvad 1.kl havde læst, og fik 6.kl til at fortælle hvad de huskede, da de havde bogen. Makkerne skulle læse sammen og 6.kl fik råd til læsestrategier som klassen arbejdede med, så de kunne hjælpe 1.kl, når der skulle læses med lydering og stavning.

Derefter skulle de skiftes til at læse, og hele tiden med fingeren på ordet. Der var en behagelig stemning og 6.klasserne var meget rosende, hjælpende og anerkendende. De fremstod ligefrem lidt mere modne.

Der er ikke meget plads til så mange børn, men det hele foregik i behagelig ro. Klasserummet var fyldt med elevproduktioner, hjælpemidler og fremstår både praktisk og æstetisk.

I frikvarteret har jeg en samtale med læreren. Hun er en nyansat lærer og har i årsplanen valgt efter det, som hun har gode erfaringer med og som efter hendes faglige vurdering giver god mening at arbejde med.

I Folkeskolens nye fælles mål for dansk i 1.-2.klasse skal eleven i kompetencemålet læsning kunne enkle tekster sikkert, kunne afkode ukendte lydrette ord, anvende enkle læsestrategier, kunne identificere ukendte ord og kunne gengive en ukendt tekst i hovedtræk. Der var selvfølgelig forskel på elevernes læsefærdigheder, men de arbejdede sig ved hjælp af deres læsestrategier igennem teksterne og fremstod overraskende sikre taget i betragtning, at de kun går i 1.klasse. Læreren havde samtidig fundet tekster med varieret sværhedsgrad, så alle blev udfordret tilpas.

Dansk, 6.kl

Klassen skal til at læse Harry Potter. Da jeg kommer ind i klassen står læreren i troldmandskostume! Der gøres rede for, hvad klassen skal arbejde med: Person- og stedbeskrivelser, referater og resuméer + et storyline-forløb. Eleverne skal fordeles på kollegierne.

Hver elev får et hæfte, som skal bruges til forløbet. Der gøres rede for, hvordan de skal læse, at de efter hvert kapitel skal skrive et referat og resumé.

Der er en positiv stemning, flere udtrykker glæde og forventning. Læreren læser 1.kapitel, hvorefter de selv læser videre. I løbet af timen kommer hun omkring alle eleverne og lader dem læse et afsnit i bogen. Det forstyrrer ikke nogen, der læses roligt videre. Der er ingen elever, der f.eks. sidder med deres mobiltelefon.

En af eleverne er tidligere færdige med sine opgaver, læreren læser det igennem og giver konstruktiv respons og giver hende derefter andre opgaver. Da timen er ved at være færdig opsummerer læreren opgaverne, præciserer krav til retskrivning, tegnsætning og skrift og formålet med referatskrivningen.

I Folkeskolens nye fælles mål for dansk efter 6.klasse skal eleven i kompetencemålet læsning kunne læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge. Det gør de, når de sammenligner tekster i forskellige genrer og kan relatere og perspektivere dem til nutiden og samfundet: I kompetencemålet fremstilling skal eleven kunne udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer, hvilket de gør, når de skal skrive referater af et afsnit eller digte videre på en person eller en handling fra bogen. I kompetencemålet fortolkning skal eleven kunne forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster og kunne kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer. Disse kompetencer blev udfordret gennem lærerens spørgsmål og opgaver, som både krævede bevidsthed og færdigheder i forskellige genrer. Samlet kan det konkluderes, at danskundervisningen lever op til de nye fælles mål.

Idræt, 3.kl

Børnene sidder i hver deres hjørne og skal være forskellige dyr i Zoo og hente maden, som er nogle papirbolde i en kasse i midten af hallen. De prøver at gå eller hoppe på forskellige måder, som en kænguru f.eks. Derefter tæller de antal kugler. Der udnævnes ingen vindere, men efterhånden får det mere og mere fokus af eleverne, og nogle begynder at snyde.

Børnene er meget optagede og snakker. Når læreren skal have opmærksomhed siger han en klapperemse, som også bruges i de andre klasser.

Hver gruppe skal finde en måde at hente kuglerne på. Det skal vises for andre, hvorefter alle gentager øvelsen. Konkurrence-elementet overtager, og nogle mister opmærksomheden. En elev snyder åbenlyst og har travlt med at pege på den andre. Læreren tager en snak med ham i stedet for at gøre det til et fælles problem. Drengen følger reglerne.

I Folkeskolens nye fælles mål for idræt efter 2.klasse skal eleven i kompetencemålet alsidig idrætsudøvelse kunne deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg og i kompetencemålet idrætskultur og relationer skal eleven kunne samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege. Der lægges op til forskellige bevægelsesmønstre og eleverne skal også samarbejde om, hvilket dyr de vil bevæge sig som. Samlet kan det konkluderes, at idrætsundervisningen lever op til de nye fælles mål.

Engelsk, 4.kl

Emnet er tid og elever arbejder med klokken, hvilket er en stor udfordring for mange elever, da de har svært ved det på dansk! Måske er det et resultat af, at de sjældent har brug for at sige præcise klokkeslæt eller bare har vænnet sig til mobilens digitalur. I kan jo prøve at spørge jeres børn, ikke kun i 4.kl.

Dagens plan er skrevet på tavlen i engelsk. Der er blevet indført et nyt engelsksystem fra 1.-5.kl som gør god brug af f.eks. internettet, hvor eleverne kan lytte til tekster ved at gå på en hjemmeside. Læreren taler udelukkende engelsk, hvilket udfordrer nogle elever, men af og til stopper læreren op og beder en elev oversætte eller gentager beskeden på dansk, hvor det er særligt vigtigt. Eleverne skal fremstille et ur i pap, som kan hjælpe dem med at huske past/to og som de kan bruge til at repeterer klokkeslæt ved f.eks. timens begyndelse.

Der er en behagelig stemning, arbejdsro det meste af tiden og god kontakt lærer og elever imellem. Eleverne vil helst skrive så kort som muligt og vil helst ikke sige for meget i lange sætninger som muligt, men læreren holder med stor tålmodighed fast i, at den eneste måde at lære et sprog på, er ved at bruge det. Efter at urene er fremstillet, skal de arbejde i arbejdsbogen ind til alle er færdige. Derefter skal de lytte til en lydtekst og følge en række instrukser.

I Folkeskolens nye fælles mål for engelsk skal eleverne i kompetencemålet mundtlig kommunikation kunne deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk, i kompetencemålet skriftlig kommunikation skal eleverne kunne forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdagsemner på engelsk. Samlet kan det konkluderes, at engelskundervisningen lever op til de nye fælles mål.

Matematik, 5.kl

Planen for dagen præsenteres. Der skal arbejdes med ligninger og reduktioner. Dette konkretiseres med billedet af en fodboldbane, hvor kun en sides længde og den samlede omkreds kendes. Eleverne kommer med flere bud på, hvor lang den ukendte side er. Der bliver brugt fagudtryk som rektangel, kvadrat og areal. Eleverne skal derefter prøve at opstille en ligning der beskriver denne opgave.

Nu får hver elev en seddel med en ligning. Først skal de bytte den med de andre elever, så de til sidst får en ny ligning og derefter skal de finde en anden elev, der har en ligning der er magen til deres egen, men det kan de først finde ud af, hvis de enten har gennemført en reduktion eller har ganget ind i en parentes. De fleste elever gennemfører øvelsen uden stort besvær, andre skal have lidt hjælp, men den kommer lige så ofte fra en anden elev som fra læreren. Eleverne er fortrolige med disse cooperative learnings øvelsestyper.

Til sidst skal de arbejde med reduktioner på en anden måde. Læreren deler en side med 16 portrætter ud til eleverne, der arbejder parvis. Den ene skal vælge et billede og den anden skal finde dette ved at spørge gennem reduktioner: "Har vedkommende sort hår?"; "Er det en kvinde?". Derved reduceres mulighederne.

I Folkeskolens nye fælles mål skal eleverne i 5.kl kunne handle med overblik i sammensatte situationer med matematik. Eleven skal kunne anvende forskellige strategier til matematisk problemløsning. Eleven kan anvende ræsonnementer til at udvikle og efterprøve hypoteser. Eleven kan oversætte mellem hverdagsprog og udtryk med matematiske symboler. Eleven kan anvende fagord og begreber mundtligt og skriftligt. Samlet kan det konkluderes, at matematikundervisningen lever op til de nye fælles mål.

Projektfrelæggelse i 9.kl

7.-8.-9.kl har arbejdet med det overordnede emne: "Mennesker på flugt"

Eleverne har i små grupper arbejdet med projektopgaven på forskellig vis. De har bla. skrevet om: "Flugten over muren", "Flugt fra religion" og "Flugt fra social arv."

I den ene gruppe fremlægger 4 elever, nogen har talekort og andre har ikke. De skiftes til at tale og er meget sikre i deres stof. Det bliver leveret på en varieret, interessant og spændende måde, hvor der også bliver brugt forskellige fagudtryk. Alle får sagt noget og det sker både modent og problemorienteret.

Problemformuleringen er spændende og bunder i oprigtig undren og lyst til at blive klogere på emnet. Frelæggelsen bliver underbygget med undersøgelser og fakta, og centrale begreber som f.eks. social arv bliver tidligt defineret. Undervejs vises powerpoints, som er tilskuervenlige med ikke for meget tekst og fremhævede centrale pointer. En afgrænsning mellem negativ og positiv social arv blev forklaret og gennemført.

Frelæggelserne er båret af engagement. Lærerne skriver ned, afbryder ikke, men stiller relevante spørgsmål. Eleverne kommer langt omkring, men holder den røde tråd. Produktet er en folder med fem gode råd.

De kan også relatere til Enghaveskolen og er meget realistiske i deres vurdering. Til sidst bliver deres samarbejde og tidsforløbet evalueret. Frelæggelserne er styret af en logisk opbygning, som også fremgår af elevernes rapporter.

I den anden projektfrelæggelse er der mange lighedspunkter med den første gruppes. De evner også at vise, at verden og problemer ikke kun er sort/hvide, men de formår også at vise nuancerne.

Projektopgaven er en tværfaglig opgave, der tager afsæt i fagenes mål. Formålet med projektopgaven er at udvikle og vurdere elevens tværfaglige kompetencer. Jeg oplevede, at eleverne havde arbejdet tværfagligt med at bearbejde viden, forberede deres fremlæggelse og i fremstillingen af deres produkt. De enkelte fag viste sig tydeligt i fremlæggelsen, hvor relevante fagudtryk, medier og faglige udtryksmåder som f.eks. statistiske modeller blev anvendt. Samlet set kan det konkluderes, at projektarbejdsformen lever op til de nye fælles mål.

I samtalen med lærerne kommer vi bl.a. ind på, at både 7.-8. og 9.kl arbejder med projektopgaven i løbet af året, men der er ikke aftalt nogen progression mellem de enkelte årgange i form af, hvad man skal kunne klare på de enkelte årgange eller hvad man skal komme omkring, så de er klar til at gennemføre 9.kl projektopgave på tilfredsstillende vis.

Musical; 7.-9.kl

Onsdag den 8.marts havde jeg den store fornøjelse at overvære overbygningens årlige musicalforestilling. Eleverne både spillede, sang, dansede og stod for lyd, lys og scenografi så det var en lyst og fornøjelse. Både unge, lærere, forældre og venner af huset bidrog til at gøre skuespillet til en stor oplevelse, tiden fløj af sted.

Konklusioner

Psykisk miljø

- Der er en behagelig og let stemning i klasserne, og jeg blev modtaget venligt i alle klasserne. Børnene ved hvem jeg er og kender formålet for mit besøg. Lærerne virker positive, anerkendende og tydelige. På lærerværelset er samtalen om børnene positiv og udviklingsorienteret. En undersøgelse af undervisningsmiljøet blev gennemført i efteråret 2016, men der var for få besvarelser. Den bliver gennemført igen til sommeren 2017, hvorefter den bliver lagt ud på skolens hjemmeside.

Fysisk miljø

- I alle klasser er der billeder, tegninger og skemaer, som fastholder, hvad klassen har arbejdet med. I skolens underum er der stor mangfoldighed, hvor eleverne søger og får fysiske udfordringer. Børnene er meget fortrolige med underummet og søger det, når der er mulighed for det. Flere klasser indleder dagen med bevægelse og løb, og lærerne deltager som et godt eksempel. Generelt er mange af klasserummene meget små, men der er lagt op til udvidelser af flere lokaler, så det i højere grad kan svare til nutidens krav om flere elever og større pladsbehov til forskellige organisationsformer.

IT

- Der arbejdes på en samlet IT-plan for skolen.

Dansk som undervisningssprog

- Der bliver talt dansk i undervisningen og skolelederen behersker dansk i både skrift og tale.

Skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre

- Eleverne bliver inddraget i evalueringen af timerne, i planlægningen og udførelsen af undervisningen på alle klassesetninger. Der foregår en ligeværdig diskussion/samtale eleverne indbyrdes og med læreren om relevante emner af både faglig og social karakter. Eleverne har også indflydelse på aktiviteter uden for den formelle undervisning, som f.eks. hvordan morgensangen skal være eller på planlægningen og gennemførelsen af skolens musical.
- Lærerne er også dygtige til at skabe situationer, hvor eleverne udfordres til stillingtagen og diskussioner, uden at der nødvendigvis findes et entydigt svar på spørgsmålet.

Donationer

- Enghaveskolen har (desværre) ikke modtaget nogen donationer på mere end 20.000 kr.

Fagplaner

- Sidste år blev fagplanerne for tysk, matematik og dansk revideret. Fortælling og historie er så godt som færdige, men ikke lagt ud, da de først skal godkendes på et lærermøde.
- Det er planen, at følgende fagplaner er revideret inden skoleårets udgang: Engelsk, billedkunst, det naturvidenskabelige område og børnehaveklassen.

Evaluering og fokuspunkter

- Revidering af skolens værdigrundlag – en proces med inddragelse af ansatte, forældre og elever
- Elevtrivsel (fortsat)
- IT-plan.
- Etablering af tidlig start i SFO hos Englopperne

Samlet vurdering

På baggrund af mit tilsyn kan jeg konkludere at undervisningen i dansk, matematik, engelsk, idræt og historie i høj grad står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Jeg har haft samtaler med den enkelte elev, den enkelte lærer og skolens ledelse om undervisningens indhold. Skoledagen lever op til nye fælles mål på mange måder og indeholder samtidig mange elementer af det grundtvig-koldske skolesyn. Jeg er ikke i stand til at kunne sige, om det altid sker i fuld bevidsthed, men det kunne være et opmærksomhedspunkt, at skabe rum for samtale, udvikling og videreformidling af centrale begreber funderet i skolesynet for både børn, forældre og ansatte. Skolens undervisning bliver udført i en tryk ramme, hvor der er respekt og anerkendelse for den enkelte elevs personlighed, og faglige niveau. Dette giver de bedste muligheder for, at det enkelte barn er godt rustet til job og uddannelse, samt til sit liv fremover. Det er mit klare indtryk, at skolens bestyrelse, ledelse og lærerne er både orienteret mod at udvikle sig og skolen hele tiden, samtidig med at de er forankret i de værdier skolen bygger på.

Opmærksomheds-/undringspunkter

- Der siges fadervor til morgensang med børnenes deltagelse, men der undervises ikke i faget kristendomskundskab/religion før 6.årgang! Netop et sådant fag har noget at byde ind med ifht. livsoplysning. Når Grundtvig taler om det levende ord, så handler det ikke kun om mundtlighed, så handler det også om åndelighed og kulturel identitet, og her har faget også noget at sige. Ikke som et missionerende/forkyndende fag, men som et fag der styrker *livsoplysningen, den levende vekselvirkning, det historisk-poetiske og det levende ord.*

- Der er sket en adskillelse af fortælling og historie, men det fremgår ikke af fagplanen, hvad og hvornår der er hvad. Man kan skelne fortælling mellem at være et mål i sig selv, når man f.eks. fortæller myter og så være et middel i f.eks. historie, dansk eller kristendomskundskab, hvor der bagefter kan være en analyse eller diskussion. Ifølge fagplanen for fortælling skal den både rumme det gamle og nye testamente, den nordiske og græske mytologi, samt Danmarks- og verdenshistorien. Det er noget af en mundfuld for en ugentlig time!
- Der henvises stadig til Folkeskolens gamle fagplaner fra før 2014, men der arbejdes på at implementere nye fælles mål i foråret 2017 og evt. supplere, hvor det giver mening, som f.eks. Fortælling.
- Årsplanerne repræsenterer en meget stor variation fra at være på 2 linjer til at være meget grundige med angivelse af materialer, temaer, tidspunkter og arbejdsmetoder, men fælles for dem er, at der ikke står så meget om faglige mål/formål eller evalueringer, og der er heller ingen henvisninger til fagplanerne. Det er selvfølgelig ikke noget krav fra undervisningsministeriet, at der skal være årsplaner, men de kan bruges til at sikre kontinuitet; været et hjælpemiddel, når en lærer stopper eller går på orlov; lige som det kan sikre overgangene fra f.eks. mellemgruppen til overbygningen. Der er gode grunde til ikke at bruge afgangsprøverne, men så skal der måske være desto større bevidsthed om at evaluere på andre måder. Det kunne være et kommende tema at gøre årsplanerne mere ensartede og derved skabe mere samtale om fagenes indhold, forventninger til hinanden og idé-udveksling.
- Som nævnt i afsnittet om projektopgaven er der ikke aftalt en progression for projektopgaven, hvor mål og formål fremgår for de enkelte årgange, så både elever og lærere kender forventningerne til de enkelte projekter. Der kan f.eks. være et fokus på 8.årgang, hvor der arbejdes med den mundtlige fremlæggelse.
- Samtalen fag og lærere imellem foregår i nogen grad, men det er mit indtryk, at der er både lyst og behov for at samarbejde meget mere, så det er tydeligt for enhver, hvad der almindeligvis forventes af eleverne på de forskellige klassetrin i de forskellige fag.
- Klasserne står på skift for morgensangen om fredagen, hvilket gør, at den bliver længere end på de øvrige dage. Det har den konsekvens, at det af og til går ud over fagene i første lektion. Hvis det er tilbagevendende, kunne man overveje at skemalægge morgensangen, så det ikke rammer udvalgte, især små fag, uforholdsmæssigt skævt.

Odense den 29.marts 2017

Tilsynsførende Bent Hansen